

B9-0165/2024

8.3.2024

PASIŪLYMAS DĖL REZOLIUCIJOS

pateiktas siekiant užbaigti diskusijas dėl Komisijos pirmininko pavaduotojo ir Sąjungos vyriausiojo įgaliotinio užsienio reikalams ir saugumo politikai pareiškimo

pagal Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 dalį

dėl glaudesnių ES ir Armėnijos ryšių ir būtinybės sudaryti Azerbaidžano ir Armėnijos taikos susitarimą
(2024/2580(RSP))

Andrey Kovatchev, Željana Zovko, Michael Gahler, Rasa Juknevičienė, Andrius Kubilius, Isabel Wiseler-Lima, François-Xavier Bellamy, Anja Haga, Miriam Lexmann, Lukas Mandl, Sara Skyttedal, Michaela Šojdrová, Tom Vandenkendelaere, Tomáš Zdechovský
PPE frakcijos vardu

Europos Parlamento rezoliucija dėl glaudesnių ES ir Armėnijos ryšių ir Azerbaidžano ir Armėnijos susitarimo dėl taikos reikalingumo (2024/2580(RSP))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Armėnijos, Azerbaidžano ir padėties Kalnų Karabache,
  - atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų Chartiją, Helsinkio baigiamąjį aktą ir 1991 m. gruodžio 21 d. Alma Atos deklaraciją,
  - atsižvelgdamas į Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos bei jų valstybių narių ir Armėnijos Respublikos visapusiškos ir tvirtesnės partnerystės susitarimą (VTPS)¹, kuris visapusiškai įsigaliojo 2021 m. kovo 1 d.,
  - atsižvelgdamas į Armėnijos ministro pirmininko Nikolo Pashinyano kalbą 2023 m. spalio 17 d. Europos Parlamento plenarinio posėdžio metu,
  - atsižvelgdamas į 2023 m. lapkričio 15 d. vykusio antrojo aukšto lygio ES ir Armėnijos politinio ir saugumo dialogo išvadas,
  - atsižvelgdamas į tai, kad 2024 m. vasario 1 d. Armėnija prisijungė prie Tarptautinio baudžiamojo teismo (TBT) Romos statuto,
  - atsižvelgdamas į 2024 m. vasario 12 d. partnerystės įgyvendinimo ataskaitą dėl Armėnijos,
  - atsižvelgdamas į 2024 m. vasario 13 d. vykusį penktąjį ES ir Armėnijos partnerystės tarybos posėdį,
  - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 dalį,
- A. kadangi 2023 m. spalio 17 d. Armėnijos ministras pirmininkas Nikol Pashinyan, sakydamas kalbą Europos Parlamente, ragino bendrai įsipareigoti toliau stiprinti ES ir Armėnijos santykius ir pabrėžė, kad „Armėnijos Respublika yra pasirengusi glaudinti ryšius su Europos Sąjunga tiek, kiek Europos Sąjunga manys esant įmanoma“;
- B. kadangi 2023 m. spalio 26–27 d. Europos Taryba paragino Europos Sąjungos vyriausiąjį įgaliotinį užsienio reikalams ir saugumo politikai bei Komisiją pateikti pasiūlymų, kaip geriausiai stiprinti ES ir Armėnijos santykius visais jų aspektais; kadangi 2023 m. lapkričio 13 d. Užsienio reikalų taryba leido nustatyti papildomas paramos priemones; kadangi per 2023 m. lapkričio 27 d. savaitę vykusią Europos išorės veiksmų tarnybos ir Komisijos bendrą faktų nustatymo misiją Armėnijoje buvo patvirtinta, kad abi šalys sieja bendras siekis stiprinti bendradarbiavimą, įskaitant tolesnį bendradarbiavimą naujose srityse, pavyzdžiui, saugumo ir gynybos, ir intensyvinti

---

¹ [OL L 23, 2018 1 26, p. 4.](#)

sektorinį bendradarbiavimą;

- C. kadangi ES ir Armėnijos santykiai grindžiami bendromis vertybėmis, kaip antai demokratija, teisine valstybe, žmogaus teisėmis ir pagrindinėmis laisvėmis, regioniniu bendradarbiavimu ir aktyviu dalyvavimu Rytų partnerystėje, taip siekiant prisidėti prie regioninio bendradarbiavimo ir stabilumo;
- D. kadangi po 2018 m. įvykusios Aksominės revoliucijos Armėnija nuosekliai įgyvendina reformas, kurių tikslas – stiprinti demokratiją, teisingumo sistemą ir kovos su korupcija institucijas;
- E. kadangi Armėnija, vadovaujama ministro pirmininko Nikolo Pashinyano, reaguodama į savo nestabilią saugumo padėtį, Azerbaidžano karinį pranašumą ir nepatikimą aljansą su Rusija, išaldė savo narystę Kolektyvinio saugumo sutarties organizacijoje (CSTO), kad sumažintų savo priklausomybę nuo Rusijos Federacijos saugumo srityje, ir į savo saugumo struktūrą įtraukia naujus dalyvius, pavyzdžiui, stiprindama karinį bendradarbiavimą su Prancūzija, Graikija ir kitomis ES valstybėmis narėmis;
- F. kadangi Rusijos Federacija, vykdydama dezinformacijos kampanijas, siekia pakenkti Armėnijos demokratiniams įgaliojimams, skleisti chaosą ir destabilizuoti padėtį, taip pat pasinaudojo Armėnijos kariniu pažeidžiamumu vykstant konfrontacijai su Azerbaidžanu;
- G. kadangi Armėnijos ekonomika iš esmės tebėra priklausoma nuo Rusijos, ypač strateginiame energetikos sektoriuje; kadangi ministras pirmininkas Nikol Pashinyan ragino teikti didesnę pagalbą pagal ES parengtą Ekonomikos ir investicijų planą; kadangi pagal Ekonomikos ir investicijų planą įvairius sektorius apimančioms investicijoms iki šiol skirta apie 500 mln. EUR;
- H. kadangi pagal naują ES ir Armėnijos partnerystės darbotvarkę, dėl kurios susitarta penktajame ES ir Armėnijos partnerystės tarybos posėdyje, pirmenybė bus teikiama šalies atsparumo stiprinimui ir ekonomikos įvairinimui, bendradarbiavimo saugumo srityje stiprinimui ir investicijų didinimui, nes investicijos yra svarbiausias ekonominio bendradarbiavimo elementas;
- I. kadangi 2023 m. rugsėjo mėn. Azerbaidžanas po devynis mėnesius trukusios Lačino koridoriaus blokados jėga perėmė likusių Kalnų Karabacho teritorijų kontrolę; kadangi iš šios teritorijos turėjo pasitraukti beveik 140 000 armėnų, todėl Kalnų Karabache beveik nebeliko šimtmečius ten gyvenusios armėnų bendruomenės; kadangi tai galima prilyginti etniniam valymui; kadangi nepripažinta Kalnų Karabacho Respublika nustojo egzistuoti 2024 m. sausio 1 d. po to, kai jos valdžios institucijos priverstinai sutiko ją panaikinti;
- J. kadangi Armėnija ir Azerbaidžanas pradėjo tiesiogines derybas dėl galimo susitarimo dėl taikos, kuriuo galėtų būti atverstas naujas dvišalių santykių puslapis; kadangi tebesitęsia ginčai dėl klausimų, susijusių su sienos delimitavimu ir demarkavimu, taip pat dėl praktinių susitarimų dėl transporto jungčių tarp pagrindinės Azerbaidžano teritorijos ir jo eksklavo – Nachičevanės;
- K. kadangi Kalnų Karabache yra daug bažnyčių, mečečių, akmeninių kryžių ir kapinių;

kadangi po to, kai 2020 m. karo metu Azerbaidžanas padarė didelę tyčinę žalą Armėnijos kultūros paveldui, Tarptautinis Teisingumo Teismas 2021 m. gruodžio 7 d. nutartyje² nurodė, kad Azerbaidžanas turi „imtis visų būtinų priemonių, kad užkirstų kelią vandalizmo ir išniekinimo veiksams, darantiems poveikį Armėnijos kultūros paveldui, įskaitant bažnyčias ir kitas religinių apeigų vietas, paminklus, lankytinas vietas, kapines ir artefaktus, ir už juos bausti“;

- L. kadangi Azerbaidžano vadovybė ir toliau skelbia iredentistinius pareiškimus dėl suverenios Armėnijos teritorijos; kadangi Azerbaidžano kariuomenė tebėra užėmusi maždaug 170 km² suverenios Armėnijos teritorijos;
- M. kadangi 2023 m. vasario mėn. buvo pradėta vykdyti civilinė Europos Sąjungos bendros saugumo ir gynybos politikos (BSGP) misija Armėnijoje (EUMA), kuriai pavesta stebėti įvykius Armėnijos ir Azerbaidžano pasienyje ir apie juos pranešti; kadangi EUMA įgaliota veikti tik Armėnijos pasienio pusėje, nes Azerbaidžanas atsisako, kad misija būtų vykdoma jo pasienio pusėje;
  - 1. pripažįsta ir palankiai vertina tai, kad Armėnijos valdžios institucijos tvirtai pabrėžė siekį stiprinti santykius su Europos Sąjunga ir teikti jiems pirmenybę; mano, kad Europos Sąjunga turėtų teigiamai reaguoti į šį galimą geopolitinį poslinkį ir išnaudoti visas jo teikiamas galimybes;
  - 2. ragina Komisiją ir valstybes nares pradėti rengti veiksmų gaires, kuriomis būtų siekiama plataus užmojo ES santykių su Armėnija pagerinimo; mano, kad šiomis aplinkybėmis VTP susitarimo nepakanka ir juo neišnaudojamas visas jo politinis potencialas; mano, kad patirtis, įgyta įgyvendinant asociacijos susitarimus / išsamias ir visapusiškas laisvosios prekybos erdves (IVLPE) su Ukraina, Sakartvelu ir Moldovos Respublika, turėtų būti tinkamas pagrindas, ypač kiek tai susiję su laipsnišku sektorių integravimu į bendrąją rinką, kuris Armėnijai turėtų atnešti apčiuopiamos naudos makro- ir mikrolygmeniu; palankiai vertina naująją ES ir Armėnijos partnerystės darbotvarkę;
  - 3. mano, kad pagal Europos Sąjungos sutarties 49 straipsnį Armėnija turi europinę perspektyvą ir gali pateikti prašymą tapti Europos Sąjungos nare, jei ji atitinka Kopenhagos kriterijus ir laikosi demokratijos principų, paiso pagrindinių laisvių ir žmogaus bei mažumų teisių ir užtikrina teisinės valstybės principo taikymą; ragina ES išnagrinėti galimybes suteikti Armėnijai šalies kandidatės statusą ir šiuo atžvilgiu teikti reikiamą paramą;
  - 4. pabrėžia Armėnijos laipsniško integravimo į ES proceso ir geresnių perspektyvų užtikrinti ilgalaikę taiką Pietų Kaukaze bei išnaudoti viso regiono vystymosi potencialą ryšį;
  - 5. pripažįsta, kad Rusijos Federacija ir toliau daro didelę įtaką Armėnijos ekonomikai, todėl Armėnija yra neapsaugota nuo Rusijos Federacijos grasinimų taikyti sankcijas, kuriomis Armėnija būtų baudžiama už nepriklausomus politinius ir strateginius sprendimus; mano, kad ES turi būti pasirengusi teikti skubią pagalbą Armėnijai, kad

---

²2021 m. gruodžio 7 d. Tarptautinio Teisingumo Teismo nutartis dėl prašymo nustatyti laikinas priemones Tarptautinei konvencijai dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo (*Armėnija / Azerbaidžanas*) taikyti.

sušvelnintų neigiamas tokių priešišku veiksmų pasekmes;

6. primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares išnaudoti šią progą ir įgytą pagreitį, kad būtų parengta individualiai pritaikyta partnerystės programa, skirta laipsniškam Armėnijos politiniam ir socialiniam bei ekonominiam integravimui į ES, kartu numatant specialias veiksmų gaires, kuriomis būtų siekiama padėti Armėnijai sumažinti jos prekybos priklausomybę nuo Rusijos Federacijos ir peržiūrėti esamus partnerystės prioritetus, kad būtų paspartintas Armėnijos teisės aktų derinimas su *acquis communautaire*;
7. pripažįsta, kad būtina nedelsiant stiprinti ES ir Armėnijos bendradarbiavimą saugumo ir gynybos srityje; tvirtai remia Armėnijos siekius pasinaudoti karine parama, teikiama pagal Europos taikos priemonę; atkreipia dėmesį į reguliarių ES ir Armėnijos politinių ir saugumo dialogų, kaip skėtinės platformos visais su saugumu susijusiais klausimais, pridėtinę vertę; ragina pradėti hibridinių grėsmių vertinimo tyrimą, kuris padės Armėnijai nustatyti pagrindinius pažeidžiamumo aspektus ir numatyti kryptingus sprendimus; ragina pakviesti Armėniją dalyvauti ES BSGP misijose ir operacijose;
8. ragina teikti ES techninę pagalbą Armėnijos nacionalinėms reguliavimo institucijoms, ypač bendrosios rinkos, konkurencijos ir paramos investicijoms srityse, ir Armėnijos fitosanitarinėms laboratorijoms, kad jos galėtų veiksmingai tikrinti į ES eksportuoti skirtų žemės ūkio produktų kokybę; be to, ragina skirti naujas ES dotacijas ir paskolas Armėnijos ekonomikos augimui ir reformoms remti, taip pat toliau intensyvinti Ekonomikos ir investicijų plano ir jo pavyzdinių iniciatyvų įgyvendinimą, skatinti Armėnijos junglumą su Juodosios jūros povandeniniais elektros ir interneto kabeliais ir padėti Armėnijos civilinės aviacijos komitetui įgyvendinti patobulinimus, reikalingus tam, kad šis būtų pašalintas iš ES juodojo sąrašo;
9. pripažįsta, kad atskleistas ne visas ES ir Armėnijos piliečių tarpusavio ryšių potencialas; ragina pripažinti Armėnijos pažangą, pasiektą įgyvendinant susitarimus dėl vizų režimo supaprastinimo ir readmisijos; mano, kad atėjo laikas pradėti dialogą su Armėnija dėl vizų režimo liberalizavimo;
10. palankiai vertina sudarytą ES ir Armėnijos Respublikos susitarimą, kuris leis Eurojustui ir Armėnijos kompetentingoms institucijoms perduoti operatyvinius asmens duomenis vykdant teisminį bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose; pabrėžia, kaip svarbu toliau stiprinti ES ir Armėnijos bendradarbiavimą kovojant su nusikalstamumu ir terorizmu bei užtikrinant Sąjungos saugumą bendros naudos labui;
11. reiškia remiąs EUMA veiklą ir pabrėžia jos atliekamą svarbų vaidmenį; ragina pratęsti šios misijos įgaliojimus ir po 2025 m., o jos darbuotojų skaičių dar labiau padidinti; pakartoja savo nusivylimą dėl Azerbaidžano atsisakymo leisti misijai veikti savo sienos pusėje;
12. pabrėžia, kad ES turėtų būti pasirengusi taikyti sankcijas asmenims ir subjektams, keliantiems grėsmę Armėnijos suverenumui, nepriklausomybei ir teritoriniam vientisumui, jeigu Azerbaidžano ginkluotosios pajėgos imtųsi karinių veiksmų, nukreiptų prieš suverenią Armėnijos teritoriją;
13. ragina Azerbaidžano valdžios institucijas leisti armėnams saugiai sugrįžti į Kalnų

Karabachą, suteikti jiems tvirtas garantijas dėl jų teisių ir nuosavybės apsaugos, taip pat susilaikyti nuo bet kokios nesantaiką kurstančios retorikos, kuria būtų skatinama armėnų diskriminacija; primena Azerbaidžano valdžios institucijoms, kad asmens teisė sugrįžti į namus yra esminis tarptautinės žmogaus teisių teisės principas;

14. pakartoja smerkiantis Azerbaidžano karinius įsiveržimus į tarptautiniu mastu pripažintą Armėnijos teritoriją ir tebesitęsiančią atskirų jos teritorijų okupaciją; pakartoja savo reikalavimą išvesti Azerbaidžano karius iš visos suverenos Armėnijos teritorijos; atmeta Azerbaidžano prezidento ir kitų Azerbaidžano pareigūnų iredentistinius ir provokacinius pareiškimus, kuriais grasinama Armėnijos teritoriniam vientisumui ir suverenumui, įskaitant pareiškimus, susijusius su reikalavimu atidaryti eksteritorinį koridorį, kuriuo Azerbaidžanas būtų sujungtas su savo eksklavu – Nachičevane, ir dėl to reiškia didelį susirūpinimą; įspėja Azerbaidžaną dėl bet kokios galimos karinės avantiūros prieš Armėnijos teritoriją;
15. pakartoja, kad Europos Sąjunga vienareikšmiškai remia Armėnijos suverenumą, teritorinį vientisumą ir sienų neliečiamumą; tvirtai remia Armėnijos ir Azerbaidžano normalių santykių atkūrimą, pagrįstą 1991 m. Almatos deklaracijos abipusio teritorinio vientisumo ir sienų neliečiamumo pripažinimo principais, sienos delimitavimu pagal atitinkamus SSRS generalinio štabo žemėlapius, kurie buvo pateikti abiem šalims, ir regioninės komunikacijos, kuri būtų paremta pagarba abiejų šalių suverenumui ir jurisdikcijai, blokavimo panaikinimu vadovaujantis abipusiškumo ir lygybės principais;
16. ragina Armėniją ir Azerbaidžaną siekti pažangos derantis dėl taikos sutarties; mano, kad dėl šio susitarimo turi būti deramasi sąžiningai ir jis turi būti grindžiamas suverenumo pripažinimu, teritoriniu vientisumu ir jėgos nenaudojimu; primena, kad labai svarbu užbaigti sienos delimitavimo ir demarkavimo procesą, nes tai yra būtina būsimo susitarimo dėl ilgalaikės taikos sąlyga;
17. reiškia didelį susirūpinimą dėl to, kad pažeidžiant Tarptautinio Teisingumo Teismo 2021 m. gruodžio 7 d. nutartį neužtikrinama Kalnų Karabacho armėnų kultūrinio, religinio ir istorinio paveldo apsauga; smerkia visus atvejus, kai naikinamos, vandališkai niokojamos ir išniekinamos vietos, menančios šimtmečius trukusį armėnų buvimą Kalnų Karabache; ragina Azerbaidžano valdžios institucijas išsaugoti, apsaugoti ir puoselėti turtingą ir įvairialypį regiono paveldą;
18. paveda Pirmininkei perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Komisijos pirmininkės pavaduotojui ir Sąjungos vyriausiajam įgaliotiniui užsienio reikalams ir saugumo politikai, Armėnijos Respublikos prezidentui, vyriausybei ir parlamentui, Azerbaidžano Respublikos prezidentui, vyriausybei ir parlamentui, Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijai, Jungtinėms Tautoms ir Europos Tarybai.